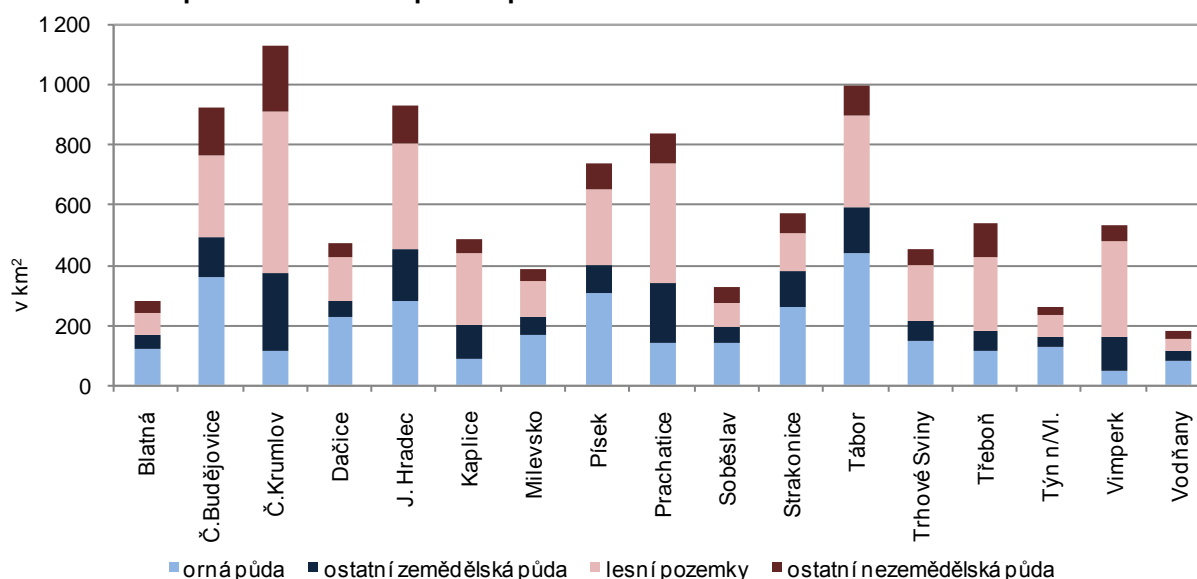

4. Životní prostředí

Pětina území kraje se nachází v chráněných oblastech.

Rozloha 2 134 km² zvláště chráněných území v kraji je nejrozsáhlejší v celé České republice. V přepočtu na plochu kraje je to s 21,2 % čtvrtý nejvyšší podíl v republice. Podle jednotlivých kategorií připadají největší plochy na 3 chráněné krajinné oblasti (1 645 km²) a na Národní park Šumava (343 km²). Vzhledem k rozsahu zůstávají chráněné plochy vcelku stabilní, k určitému nárůstu došlo proti roku 2005 pouze v rámci maloplošných území v kategorii přírodních rezervací. Soustava chráněných území, vytvořená na základě jednotných principů na území států EU – NATURA 2000 ze značné části překrývá zvláště chráněná území. V rámci soustavy NATURA 2000 bylo v kraji postupně od září 2004 do října 2009 vyhlášeno 9 ptačích oblastí a kolem stovky evropsky významných lokalit.

Graf 27 Struktura ploch v roce 2010 podle správních obvodů ORP

Orné půdy ubývá, zvyšují se plochy lesů a trvalých travních porostů.

Změny ve struktuře půdního fondu kraje probíhají ve směru mírného posilování ekologicky stabilnější krajiny. Podle údajů katastrálních úřadů se snižuje podíl orné půdy (od roku 2005 zhruba o 40 km²), ale z části (14 km²) ve prospěch trvalých travních porostů. Z nezemědělské půdy se zvyšují zejména plochy lesa (nárůst o 15 km²). Ve vztahu k celkové rozloze kraje jsou však tyto změny jen velmi nepatrné a nepřesahují řádově desetiny procenta. Větší rozdíly jsou ve vnitrokrajském členění. Ale i tady představuje maximální úbytek orné půdy proti roku 2005 v ORP Kaplice a Třeboň jen 1 % celkových ploch.

Počet ekofarem vzrostl od roku 2006 čtyřikrát, plocha půdy je větší dvakrát.

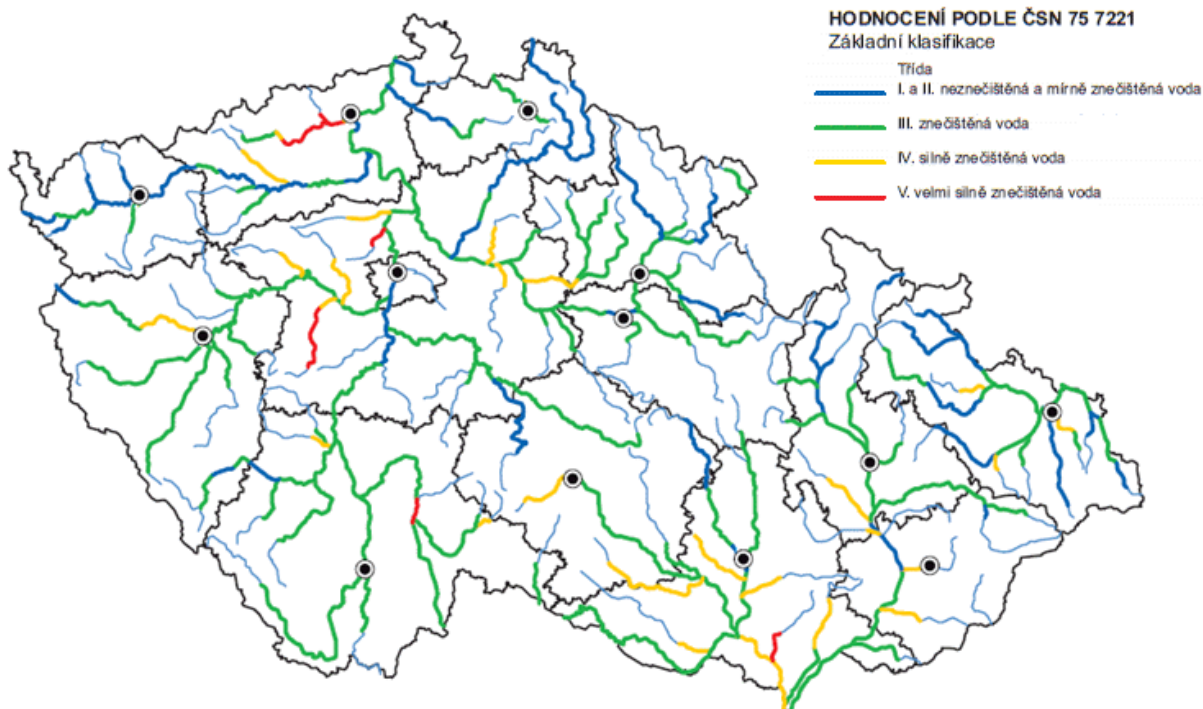
Výměra téměř 650 km² ekologicky obhospodařované půdy v roce 2010 (registrováno 459 zemědělců) v kraji znamená největší rozlohu v celé ČR. Nebereme-li v úvahu půdu v přechodném období k ekologickému zemědělství, je pozice kraje druhá hned za Karlovarským krajem. Z celkové rozlohy zemědělské půdy připadá na ekologické zemědělství (včetně přechodného období) 13 % ploch – šestý nejvyšší podíl mezi kraji. Tuto pozici si kraj udržuje dlouhodobě, i když výměra takto obdělávaných ploch se od roku 2006 téměř zdvojnásobila. Podle jednotlivých správních obvodů ORP je nejvíce ekologické zemědělství rozšířeno v Českém Krumlově, kde více než třetina zemědělské půdy je obhospodařována podle ekologických zásad. Obdobně jsou na tom obvody Vimperk (s podílem téměř 30 %) a Kaplice (více než 20 % půdy).

Významným prvkem hydrologické sítě je rybniční soustava.

Vodohospodářská problematika se v kraji odlišuje od většiny ostatních regionů. Vodní plochy zaujmají 440 km², což je 27 % z celkové vodní plochy republiky. Přitom dochází k dalšímu (i když mírnému) rozšiřování těchto ploch – od roku 2000 o 1,4 %.

8. Jakost vody v tocích ČR, 2008-2009

Zdroj: VÚV T.G.M., v.v.i. z podkladů s.p. Povodí; Statistická ročenka životního prostředí ČR, 2010

Mapa je sestavena na základě výsledného zatřídění jednotlivých profilů, které je dáno nejhorší třídou z následujících ukazatelů: biochemická spotřeba kyslíku pětidenní, chemická spotřeba kyslíku dichromanem, amoniakální dusík, dusičnanový dusík a celkový fosfor. Jedná se pouze o vybrané profily na vodohospodářsky významných tocích.

Nejvíce znečištěný tok je Lužnice od soutoku s Nežárkou.

Kvalita povrchových vod se z dlouhodobého hlediska (stejně jako v celé republice) významně zlepšila. Přesto v kraji zůstávají úseky toků, kde znečištění dosahuje vyšší třídy.

Jen 10 % obyvatel není napojeno na veřejný vodovod.

Povrchová voda je v kraji hlavním zdrojem (ze 60 %) zásobování obyvatel vodou. Celkově (včetně dalších zdrojů) je v kraji vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu zásobováno více než 580 tisíc obyvatel, tedy 91 % obyvatelstva. Přitom tento podíl se v průběhu posledních let příliš nemění, když k odchylkám dochází v obou směrech – stejně jako v souhrnných hodnotách za celou ČR. Vzhledem k charakteru osídlení je podíl obyvatel zásobovaných vodou mírně pod průměrnou republikovou úrovní a je srovnatelný s moravskými kraji Olomouckým a Zlínským. Zajímavé je, že sousední Plzeňský kraj uvádí dlouhodoběji podíl o zhruba 10 % nižší.

Na domácnosti připadá téměř 70 % fakturované vody.

Množství fakturované pitné vody v roce 2010 dosáhlo v kraji 26,8 mil. m³. Z toho 18 mil. m³ připadalo na fakturaci pro domácnosti, které jsou tak největším spotřebitelem s podílem 68 %. To je nadprůměrné i ve vztahu k ostatním krajům a znamená třetí nejvyšší podíl této strukturální položky hned po kraji Středočeském a Olomouckém.

Zatímco cena vody za m^3 byla v roce 2005 nejvyšší mezi kraji, v roce 2010 je na 5. příčce.

V porovnání s ostatními regiony je však v kraji relativně nižší spotřeba vody. V přepočtu na bydlící obyvatelstvo připadalo v roce 2010 na 1 osobu 86,4 l vody denně, tj. až devátá spotřeba mezi kraji. V dlouhodobějším pohledu (stejně jako v celé republice) spotřeba vody v domácnostech klesá. V absolutním vyjádření je to v kraji proti roku 2005 pokles o 9 %, v přepočtu na obyvatele o 7 %. Jednou z hlavních příčin je vývoj cen vodného. V průměru zaplatil jihočeský odběratel (domácnost i ostatní uživatelé) v roce 2010 za 1 m^3 vody 31,50 Kč, což je 5. nejvyšší hodnota mezi kraji. Proti roku 2005 se tak cena zvýšila o 7 %. Nárůst nebyl tedy tak prudký jako v ostatních regionech, kde se jednotková cena za m^3 zvýšila v průměru o 30 %.

Na kanalizaci s koncovou ČOV je napojeno 79 % obyvatel kraje.

Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci je zhruba o 16 tisíc nižší než počet zásobovaných vodou. V relativním vyjádření je na kanalizaci napojeno 86 % obyvatel, zhruba o 2 procentní body více než před 5 lety. Vypouštěné odpadní vody do kanalizace v roce 2010 v celkovém objemu 36 mil. m^3 , byly z 95 % čištěny. Celkový objem čištěných vod byl však 61 mil. m^3 , když 28 mil. m^3 představovaly vody balastní (srážkové).

Při dlouhodobějším poklesu spotřeby vody se množství vody vypouštěné do kanalizace i vody čištěné mění v závislosti na tom, jak je který rok vodnatý a jaké je množství srážkových vod.

Celková kapacita ČOV v kraji je 273 tis. m^3 vody denně, tj. 99 mil. m^3 za rok.

Pro čištění odpadních vod je v kraji 268 čistíren. Z hlediska technologie čištění plně převládají mechanicko-biologické, když ryze mechanických je pouze 8 zařízení. Zhruba třetina mechanicko-biologických čistíren je uzpůsobena pro další odstraňování dusíku nebo fosforu, případně obou prvků současně. V porovnání s rokem 2005 na území regionu 15 ČOV přibýlo, když mechanicko-biologických je o 23 více, zatímco mechanických 8 ubylo.

Zhruba dvě třetiny jehličnatých porostů tvoří smrk.

Dalším významným krajinnotvorným prvkem jihočeského regionu jsou lesy. Podle plochy porostní půdy pokrývají 36,9 % kraje. Téměř 80 % lesní plochy připadá na lesy hospodářské. Významný podíl (téměř 20 %) tvoří lesy zvláštního určení, kam patří mimo jiné i lesy v chráněných územích. Za posledních 5 let se strukturální skladba příliš nezměnila, zcela nepatrně poklesl podíl hospodářských lesů. Poněkud výraznější byl posun v druhové skladbě. Podíl listnatých lesů se zvýšil téměř o 1 procentní bod na 13,1 %.

Rozsah zalesňovaných ploch má v kraji převážně růstovou tendenci.

Druhová skladba lesa se mění zalesňováním, které v posledních letech představuje zhruba 3 tis. ha ročně. Přitom přibližně dvě třetiny z toho připadají na jehličnany (převážně smrk). Z listnatých dřevin tvoří polovinu zalesňovaných ploch buk a přibližně třetinu dub.

Těžba dřeva je do značné míry vyvolána nepříznivými vnějšími vlivy.

Hospodářské využití lesa a jeho ekonomický přínos závisí v posledních letech významně na průběhu počasí a povětrnostních podmínkách daného roku. To se projevuje ve výrazných výkyvech v objemu těžby dřeva. Z loňské roční těžby 2,4 mil. m^3 připadalo 40 % na zpracovanou nahodilou těžbu. V roce 2008 však tento typ těžby dosahoval více než 80 % z celku. Zatímco loni se jednalo zejména o těžbu hmyzovou, před 3 roky to byla především těžba živelní.

Zdravotní stav lesů (hodnoceno podle defoliace) se v kraji

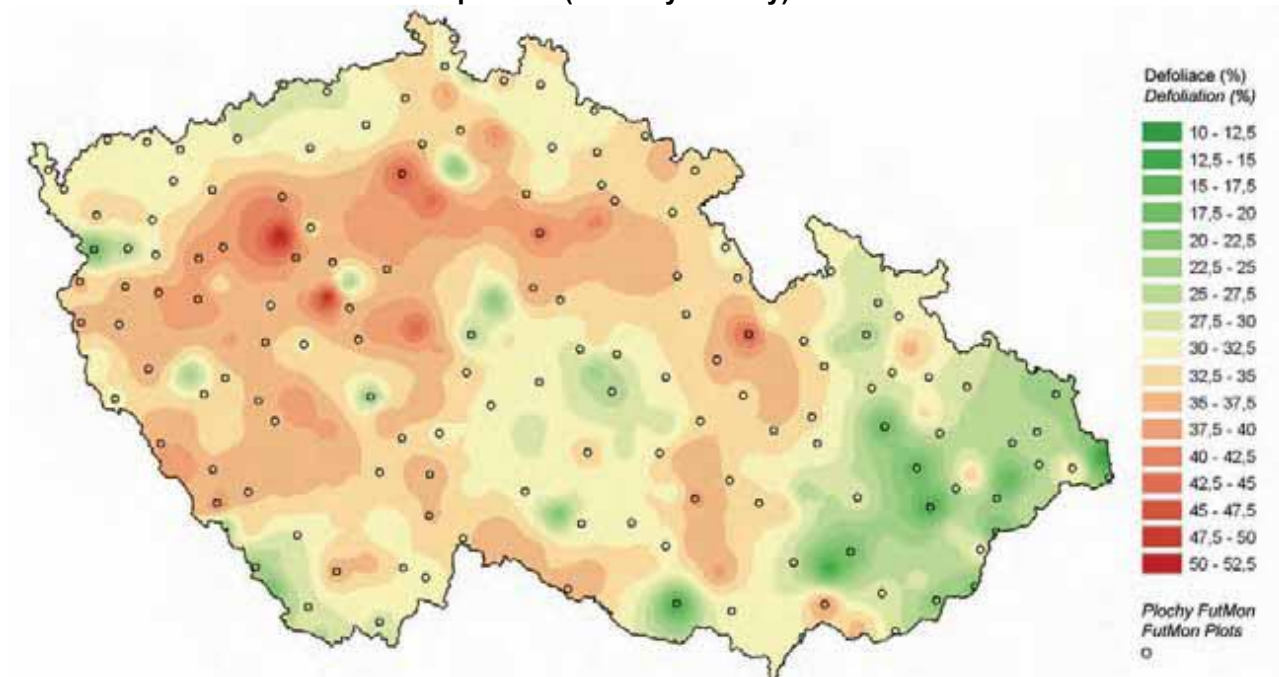
Ke změnám dochází i ve zdravotním stavu lesních porostů. Následující data vychází z projektu FutMon (Further Development and Implementation of an EU-level Forest Monitoring System), resp. z materiálu „Rozvoj monitoringu zdravotního stavu lesa v rámci projektu „Life+„FutMon“ v České republice“, jehož

zlepšuje.

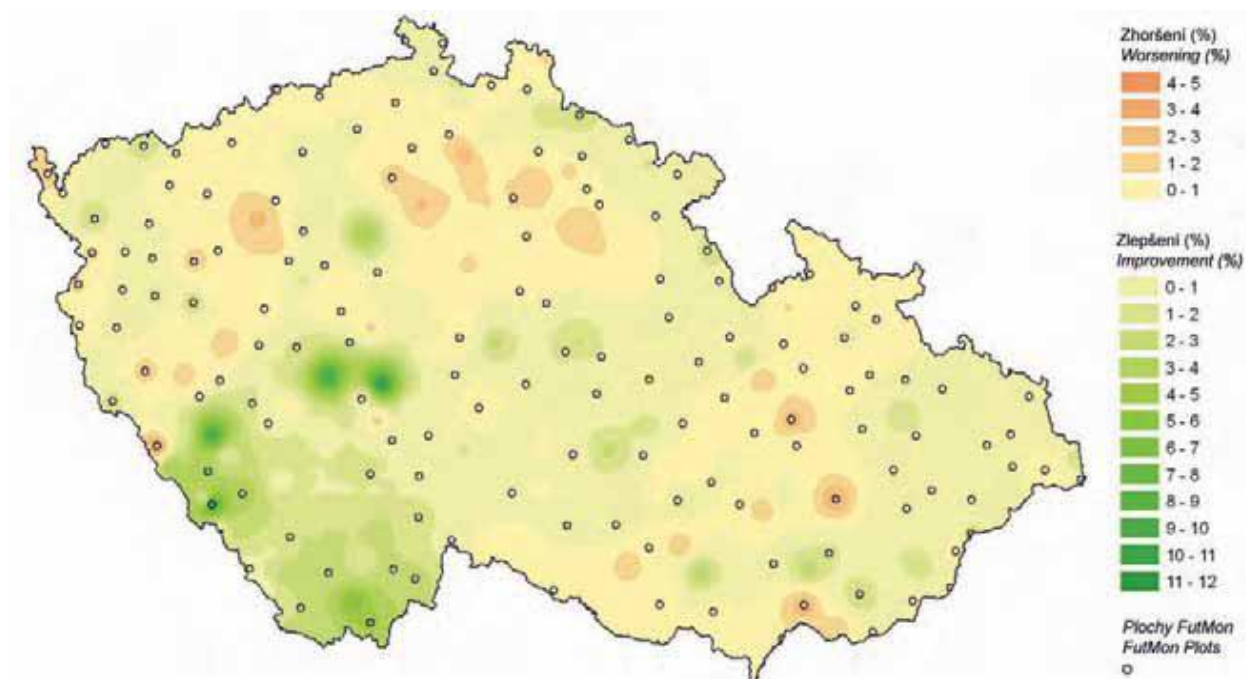
zpracovatelem je Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i.

Stupeň poškození lesních porostů v roce 2010 přibližuje první z následujících kartogramů. Pro Jihočeský kraj je z něho patrná poměrně značná část území s vysokým stupněm defoliace, a to zejména v severní části kraje. Ve druhém kartogramu jsou pak znázorněny meziroční změny. Ty jsou vesměs ve směru zlepšování.

9. Průměrná defoliace lesních porostů (všechny dřeviny) starších než 59 let v roce 2010

10. Změna průměrné defoliace jehličnanů a listnáčů starších než 59 let v letech 2009 – 2010

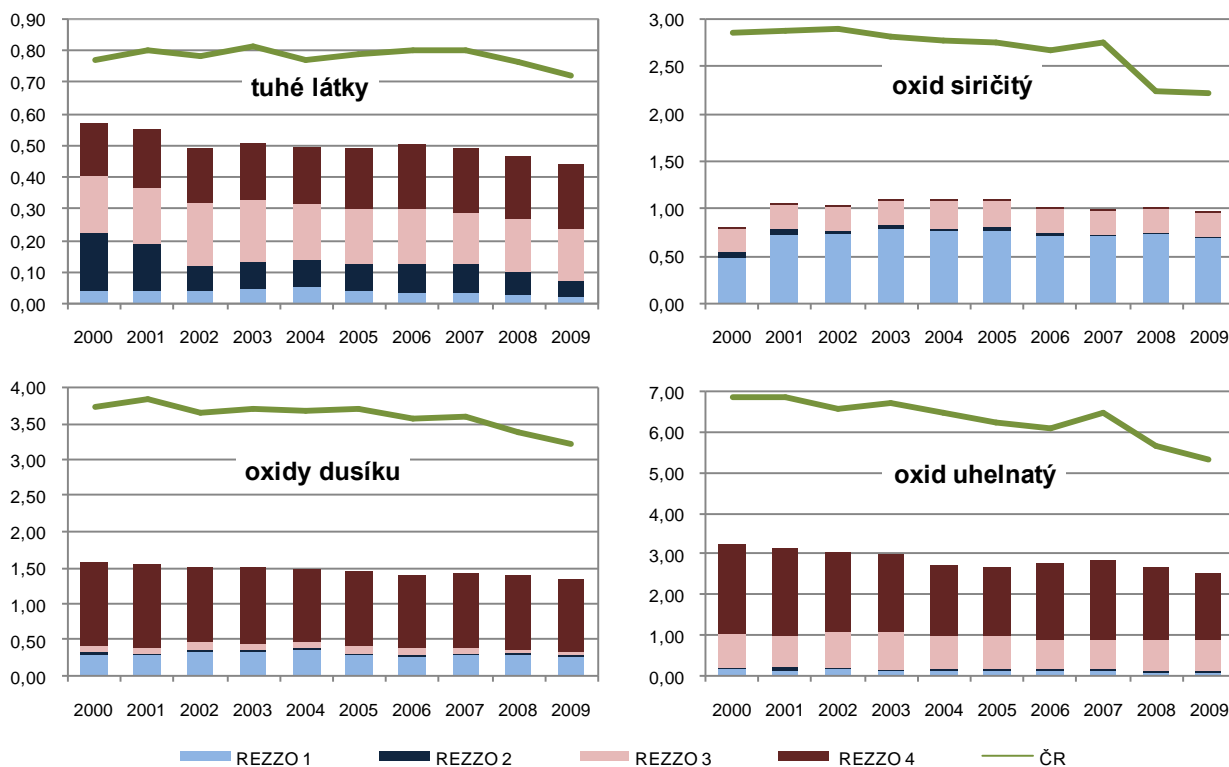

Úroveň znečištění ovzduší je v kraji výrazně podprůměrná.

Úroveň znečištění ovzduší je v Jihočeském kraji jedna z nejnižších v celé republice. Také vývojové trendy jsou v posledních letech charakteristické spíše dalším snižováním znečištění ovzduší. To je zvláště patrné v roce 2008 a zejména v roce 2009, kdy se hospodářský útlum jednoznačně pozitivně projevil na mírném snížení emisí.

Graf 28 Vývoj měrných emisí základních znečišťujících látek v Jihočeském kraji v t na km²

Snížení emisí bylo nejvyšší u mobilních zdrojů, především z dopravy.

V závislosti na rozdílné struktuře polutantů se rozdílně vyvíjely jednotlivé složky podle zdroje znečištění. Znečištění prachovými částicemi (do velikosti 10 μm) se změnilo jen nepatrně, a to u všech zdrojů. Na celkovém mírném snížení emisí se nejvýrazněji projevil malé zdroje (REZZO 3). Obdobně emise oxidu siřičitého mírně poklesly. Zde zásluhou nejvýznamnější složky – velkých stacionárních zdrojů (REZZO 1). Ani emise oxidu dusíku významněji nevybočily z dlouhodobějšího trendu. V meziročním vývoji však poklesla jejich nejvýznamnější složka, emise z mobilních zdrojů (REZZO 4). Výraznější snížení (v t na km²) se projevilo u oxidu uhelnatého, také zde především zásluhou mobilních zdrojů.

Pouze na 0,09 % území byly v roce 2009 překročeny cílové imisní limity.

Ráz krajiny, nižší stupeň urbanizace a zejména struktura hospodářství s absencí velkého počtu významných zdrojů znečišťování ovlivňuje celkovou kvalitu ovzduší v kraji. Vzhledem k stávajícím imisním limitům se nejen v roce 2009, ale i v letech předchozích, jen zcela výjimečně objevují oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší. Také ve vztahu k cílovým imisním limitům je rozsah území, kde dochází k jejich překročení, minimální. Zahrneme-li však do hodnocení troposférický ozón, situace se dost radikálně mění. Přesto i tady je na tom kraj v porovnání s ostatními regiony relativně dobře.

Množství vyprodukovaných

Naproti tomu vysoká je v kraji úroveň produkce odpadů. V poměru s vytvořeným HDP připadá kraji šestá nejvyšší příčka mezi všemi 14 regiony republiky. Hodnotou

odpadů je v kraji nadprůměrné a roste...

6,5 kg podnikových odpadů na 1 000 Kč HDP jsme na tom byli v roce 2010 zcela srovnatelně nejen se sousedním Plzeňským krajem ale i HI. městem Prahou. Přitom odlišný byl vývojový trend, zejména v roce 2009. Zatímco ve většině krajů se objem vyprodukovaných odpadů meziročně snížil, došlo v kraji k nárůstu o 30 % - spolu s Ústeckým krajem nejvíce v republice.

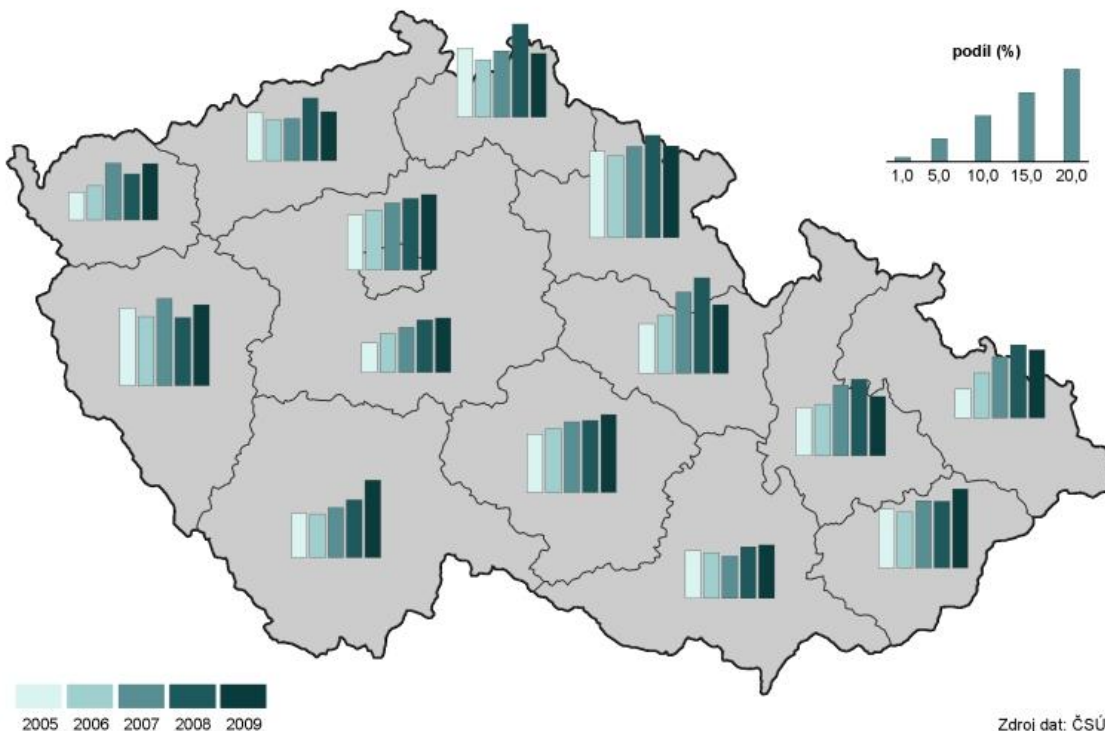
... zejména ve stavebnictví.

Ve struktuře podnikových odpadů tvoří zhruba polovinu odpady ze stavebnictví. Ty se také meziročně významně zvyšují bez ohledu na ekonomické prostředí i stavební produkci. Dá se předkládat, že to souvisí s rozvíjením a rekonstrukcí dopravní infrastruktury, což nepřímo potvrzuje i meziročně rostoucí objem stavebních prací při nové výstavbě, modernizaci a rekonstrukcích inženýrských staveb. Druhou strukturální položkou, kde se odpady v posledních letech trvale zvyšují, jsou činnosti přímo související s odpadovým hospodářstvím.

U komunálního odpadu se snižuje běžný svoz a rostou odděleně sbírané složky – v podílu i v objemech.

Vcelku pozitivní, a to jak v porovnání s ostatními regiony tak ve vývoji, je v kraji situace v produkci komunálního odpadu. Celkových 283 kg komunálního odpadu za rok 2009 na 1 obyvatele znamená druhou nejnižší příčku (po Královéhradeckém kraji). Proti roku 2008 sice došlo k mírnému nárůstu (o 7 kg na obyvatele), ale pozitivně se vyvíjí struktura v komunálním odpadovém hospodářství. Zatímco v roce 2007 připadalo více než 80 % komunálního odpadu na běžný svoz, došlo za 2 roky k postupnému poklesu podílu o téměř 10 procentních bodů. Přitom se především zvyšoval podíl odděleně sbíraných složek – v roce 2009 dosahuje 16 %.

11. Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v krajích v letech 2005 až 2009

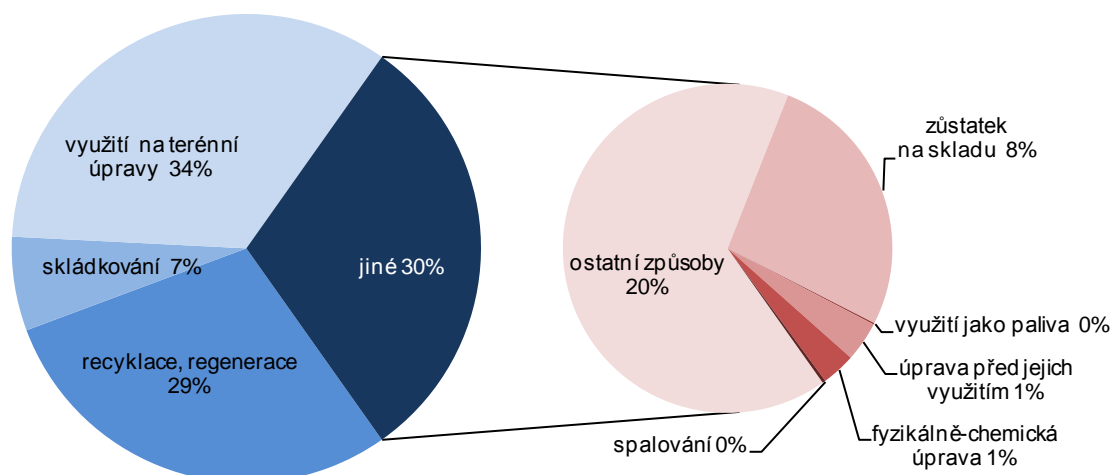

Zdroj dat: ČSÚ

Roste podíl recyklovaných a regenerovaných odpadů.

Podle způsobu nakládání s odpady převažují tendence k jeho využití. Významný je podíl zpracování odpadů pro další využití jako suroviny. Přes určité výkyvy (dané i tím, že je odpad také zpracován jinde a jinde než vzniká) se v kraji podíl recyklace a regenerace odpadů zvyšuje.

Graf 29 Nakládání s odpady v Jihočeském kraji v roce 2009

Ve výdajích na ochranu životního prostředí převažují neinvestiční náklady.

Dynamicky se v kraji zvyšují výdaje na ochranu životního prostředí. Zatímco v roce 2005 se celkové vklady (hodnoceno podle sídla investora) do této oblasti blížily 2 mld. Kč, v roce 2009 již přesáhly 3 mld. Kč. Přitom vyšší jsou neinvestiční náklady spojené s provozem a fungováním realizovaných opatření než nové investice. Ty dosahují řádově čtvrtinu z celkových výdajů, a přestože je jejich objem téměř každoročně vyšší, v podílovém vyjádření se snižují.

Nejvíce prostředků je vkládáno do sféry nakládání s odpady, naopak nejméně na ochranu ovzduší.

Rozdílná struktura je ve směřování investičních a neinvestičních nákladů. V rámci investičních aktivit si nejvýznamnější roli udržuje oblast hospodaření s odpadními vodami, kam bylo v roce 2009 investováno 58 % z celkových prostředků. V průběhu posledních let se ale významněji posílila investiční aktivita v oblasti nakládání s odpady, kde došlo v podílovém vyjádření k nárůstu z 11 % v roce 2005 na více než 30 % v roce 2009. Také v neinvestiční oblasti se zvýraznil význam kategorie nakládání s odpady, ale sem je nejvíce prostředků určeno již dlouhodoběji.